

SEMANARI HUMORISTICH Y SATIRICH DE BONA MENA
DONARÁ LLISSONS CADA DISSAPTE

Se trobará en tots los kioscos y demés llochs de venta de periódichs

Número solt: 5 céntims; número atrassat: 10 céntims

SUSCRIPCIÓ

En Barcelona semestre — 2 pesetas

• • un any — 3 •

Extranger semestre 3 pesetas

En provincias semestre — 2'50 pesetas

• • un any — 4 •

Administració: Fontanella, 5, entressol, 1.ª — La correspondencia al Administrador.

Copíem de *La Lectura popular* de Orihuela.

Ab motiu de la mort d'en Cánovas, *El Tiempo*, periódich liberal conservador, publica una carta del difunt president del Consell que enclou declaracions políticas importants del tenor següent: «Per mi, la Monarquia constitucional, que ni té ni pot tenir altre representant que D. Alfonso en Espanya, es avuy l'únic port de salvació que queda als verdaders liberals espanyols.

Ho ha sigut tota ma vida y moriré aixis, ab la tenacitat que distingeix a totes las conviccions serenes....

Lo partit a que tota ma vida he pertenescut, es un dels que feren, per no dir que la va fer ell sol, la revolució, y ella va contarme desde el primer dia entre 'ls vencedors.

...Tota política que conduhoxi llealment al restabliment de la llibertat constitucional en Espanya, tindrà 'l meu constant y desinteressat apoyo.»

De modo que, en Cánovas, que segons la *Epoca* era un home de molta fe, defensor entusiasta del principi de autoritat, fervorós catolic, admirador entusiasta de Lleó XIII, y amantissim de que la religió catòlica imperés en Espanya; en Cánovas, qual figura deixà relegadas a segón terme las de Cisneros, Fernando V, Carlos V y Felip II.... resulta a la fi, no mes que un polítich *baratero* dels que varen elaborar la revolució de Setembre, y un liberal empedernit, mes liberal que Riego. ¡Pobre Cánovas!

De segú que en aquestas horas renega de la revolució de Setembre.

De aquello polvos salieron estos lodos.

De la revolució de Setembre va surtir la traidora bala del revolver de Angiolillo.

Que aixis paga 'l dimoni a qui 'l serveix de tan exelent manera.

Un periódich liberal, prenen peu d'una oració fúnebre pronunciada en uns funerals d'en Cánovas, arremet contra 'ls periódichs satirichs perque 's burlan y fan mofa dels homes polítichs constituits en autoritat.

No havém sentit la oració fúnebre que comenta lo citat periodich, y de coseguint, no podem no saltres comentarla.

Pero, a aquest periodich l' hi enviaré lo present número perque llegeixi las paraulas pronunciadas per un notable conservador en lo discurs en defensa del número denunciat de *El Padre Cobos* corresponent al dia 20 de Febrer del any 1856.

Deya l' Exm. senyor Marqués de Corvera:

«Pero acaso tanto vamos progresando, que no es permitida ya la oposición? Prohiben por ventura las leyes que se censuren, lo mismo en estilo satírico y jocoso, que en estilo serio, los actos de los gobernantes y los de los mismos legisladores? Lejos de eso, la oposición y la censura son el alma del gobierno; por su medio, examinadas las cues-

tiones bajo diferentes puntos de vista, se dilucidan convenientemente, y se hace con acierto la reforma de las leyes; por su medio, llega al país a conocer a sus verdaderos servidores, y sabe distinguir los hombres honrados, que por fortuna los hay en todos los partidos, de los que solo se proponen miras ambiciosas y siniestras; por su medio, el país aprende a no confundir a los hombres consecuentes y de sinceras convicciones, con los que, faltos de estas y de memoria, y dotados de un talento verdaderamente cómico, defienden con calor apparente y con cierto aire de convicción, las situaciones mas opuestas, las doctrinas mas contradictorias. A estos, bueno será sacarles alguna vez, si es que es posible, los colores al rostro.

Pero por mas que yo convenga con Horacio, en que a nadie debe impedirse decir la verdad, aunque sea riendo, os diré francamente, señores Jurados, que siendo como soy de ideas eminentemente conservadoras, y muy celoso del prestigio de la autoridad, quisiera verla defendida contra la burla y el sarcasmo por leyes muy represivas. Sin embargo, las que hoy existen, basadas en muy diversos principios, no ponen coto en este punto a la libertad de los escritores, y vosotros no podeis menos de respetar en todos ellos esa libertad: y la debeis respetar tanto mas en *El Padre Cobos*, cuanto es un critico, punzante y severo si, pero moral y discreto; critico que, a diferencia de otros muchos, no penetra nunca en el vedado terreno de la vida privada, y critico que se ha propuesto mejorar con sus sátiras nuestros malos hábitos políticos, defendiendo al propio tiempo los principios tutelares sobre que la sociedad descansa.»

Y prou.

Qui nombra 'ls gefes?

Los uns dihuen que 'ls gefes dels partits polítichs se imposan; altres opinan que deuria nombrarlos los mateix partit y per fi, alguns opinan que 'ls gefes se fabrican ells mateixos ab lo seu talent, eloquència, la seva ambició ó 'ls seus prestigis.

Inútil crech manifestar que parlo dels partits liberals.

Molts eran los que creyan que 'l nombrament de president del Consell seria laboriós y difícil, que 's toparia ab grans dificultats creadas pels conservadors y silvelistas, pero los qui això creyan demostran coneixer molt poc las virtuts y las altas dots de govern de que està revestida la Corona.

Ni 'ls materials ni 'ls religiosos interessos corren per ara cap perill.

Podrà estar-se la Corona respirant los purs aires del Cantabrich, pero ella no olvida los difícils problemes de que està pendent Espanya.

Y aquí van, perque confonguin als murmuradors, las probas claras y patents de lo que nosaltres afirmém.

Mentre en Romero Robledo 's entreté ab ximperias contra Silvela y en Silvela contra Romero Robledo, y 'ls ministres se passejan y no 's preocupan mes que de cobrar lo sou, la Corona, ab l' acert en que sempre s' ha distingit, preocupantse mes dels morals interessos que dels materials, ratifica 'ls poders al senyor Arcarregua (a qui algúns anomenan Bisbe de Buenavista) y 's disposa segóns se 'ns assegura, a influir en lo Vaticà a favor dels Cardenals Sancha ó Cascajares per Ar-

quebisbe de Toledo.

La Corona, com he dit, interpretant los desitjos del poble espanyol, cansat de tanta política, acaba de nombrar president del Consell al home *menos* polítich y *menos* liberal, é intercedeix perque 's nombrí Jefe de la iglesia en Espanya a un dels Prelats *menos* polítichs y *menos* alfonsistas...

La pròxima setmana faré consideracions sobre aquest mateix assumpt.

SAID.

LA PREMPSA

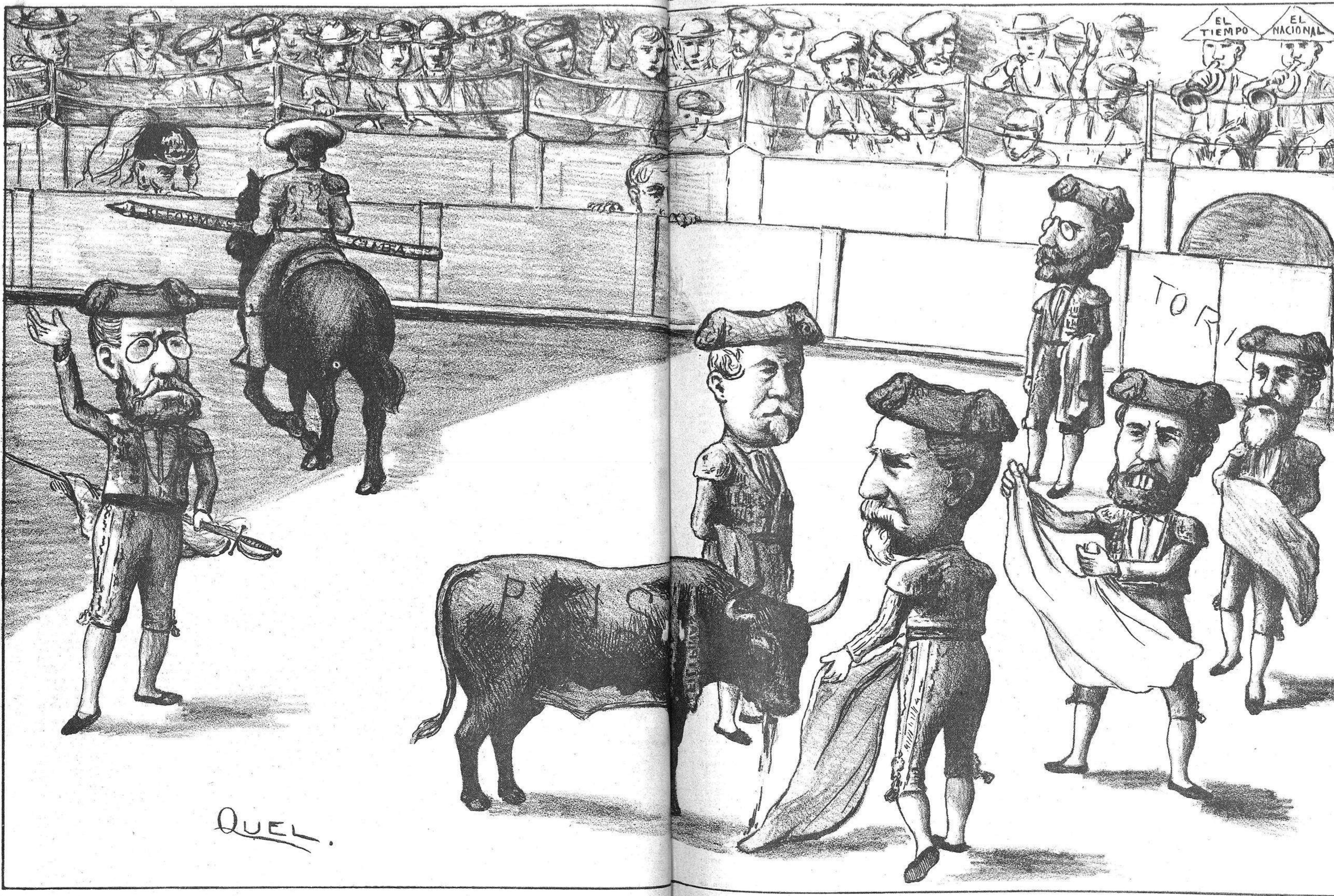
Vosté l' ha ben treta, senyor Mestre Titas. Disposar d' un periodich, tenir un periodich es lo mateix que possehir lo secret del *curalo todo*; equival a disposar d' una palanca capás de mourer y capgirar lo mon. Arquimedes tingué la pretenció d' haver descobert la forsa y no li faltà altre cosa que un punt que buscà endebades durant se profitosa vida. ¡Qui li havia de dir que 'l sigle dinou descobriria una nova palanca, mes poderosa y que no exigeix altres punts que 'ls que posan sobre las is los chicos de la prempsa.

Si senyor; no hi ha forsa com la forsa de las rotativas. ¿Vol vosté que una empresa no suri, ni dongui un pàs? pòsil devant un diari dels grans y jo asseguro que no tardarà a ferli trabeta per tot arreu ahont dongui senyals de vida. ¿Desitja aixecar fins a les estrelles a la persona mes inútil? donchs, apliqui la mateixa recepta y ben aviat sentirà les trompetas de la fama y veurà convertir la ignorància en sabiduria, la cobardia en valor heròich, la lletjeza en bellesa incomparable y 'ls set pecats capital en las set virtuts que hi oposa la doctrina cristiana.

Es la vareta màgica que fa miracles, obra totas las portas, resol totas las dificultats; no hi ha misteri que no esbrini y expliqui. Si li plau, lo blanch se torna negre y si s' hi empenya, fins la Mare de Déu se diu Joana.

Palanca de la civilisació, factora y duanya de la pública opinió, com ella s' anomena, la prempsa no trova dificultats, passa per tot y per tot arreu; no l' aturan ni aquellas aiguas que la Junta de Sanitat denuncia com contrarias a la salut.

Oh tu terque quaterque beatus! m' atreveixo a exclamar. Desde avuy no 's dirà mai mes que 'ls mestres d' estudi son una colla d' infelisos. Lo retrato de vosté figura en la primera plana d' un periodich, en siti preferent al que ocupan los dels grans criminals y de las *conspicuas* personalitats espanyolas y extranjeras y porta a la mà un fuet, senyal inequivoca de que perteneix al bando dels que pegan... !Oh mil voltas felis! Desda avuy Lo Mestre Titas serà l' entretinent dels qui lleixiran los seus escrits; res serà veritat sino lo qu' ell escrigui, serà una ànima selecta, qual pensaments escoltarán ab la boca oberta una munió de gent, com escoltan las criadas al cego de la plassa; podrà tant com lo caball Bernat que fa homes de las donas y al contrari; possehirà la màgica del famós marqués de Villena que no sofria las necessitats que molestan als miserables mortals; cobrára las mesadas ab puntualitat, no donarà comptes; entrará al teatre y viatjarà en primera classe sense portar una pesseta; tindrà tot sovint

Martinez Campos:—Apa, Silvela,
vés ab cautela,

pára la tela,
tú 'l matarás.

Sagasta:—Vista la fera
desde barrera,

si abans Lleó era
ino ho sembla pás!

algún piscolavis y otras gangas que li vindrán pera completar la sort dels escullits de la fortuna.

Mes, al donarli ma coral enhorabona, no puch deixar de recordarli que totas las medallas tenen dos caras. L' ofici es exposat y no dona pas rahó pera fundarhi vanitats. Lo periodisme fi de sigle toca massa per terra. Per entrarhi ja sab vosté que no 's necessitan titols de cap mena y això ja que, al pasarne la porta s' exposi à fortas murmuracions y à malavolencias mes ó menos motivadas. Vosté fuetejerá las llaugeresas dels chicos; tronará contra el negoci dels cinch céntims causa de mil imprudencias y de resultats funestíssims, y clamará contra fortunas improvisadas, aixecadas sobre rotllos de papér. Es fàcil de trovar el justumet tenacem proposit virum?

Encare que jo coneix à vosté y sé lo que puch esperarne, sento certa frisana, porque desde aquí dalt los homes mes grans apareixen molt petits y no es sense recansa que miro al Mestre, à qui jo estimo, propér de aquesta turba multa de escribidors à tant la ratlla. Vosté nosdeya sempre: *Noys, fugiu de les malas companyias; una poma dolenta hi fa tornar les altres.*

Que Deu lo guardi de deficiencias y desmays; y per ma part jo li prego que l' aparti del noticierisme que rebaixa sentiments y caràcters; del crimen del dia qu' ensenyà la manera de càurehi y de la xarrameca insubstancial, que com vostè sab, era considerada pel P. Feijoo com una malaia del esperit, igual à la del ventrèll que no paheix.

No l' oblidará son antich deixeble MARTÍ
San Llorens del Mont, 25 Agost 1897

CONSELL

Desde 'l dia que un fanatich ó cinch fanatisat, anomenantse anarquista malvat crim executat, qual fet alguns lo judican de desgracia nacional; desde 'l jorn que 'l ministeri se trobà decapitat, es dir, que faltantl 'l gefe quedà 'l govern sense cap, desde llavors se repara que 'ls politichs comensals, ó mes ben dit, los que menjan del pressupost nacional, aquells que constitueixen la plana major del camp hont la conservaduria està en conserva tot l' any, secretament se disputant conservar lo sitiàl. Tots voldrian aquest puesto; mateix que 'ls aficionats à còmics, que tots voldrian papers de primer galán y à voltas, per no dir sempre no fan, ni per treure banchs. Tots ells pretenen sentarse al lloc presidencial, ab infuls de sabiassos, d' estadistas consumats y consumits diplomatichs, politichs de nom y fam, y ells mateixos no s' entenen ni's veu com acabarán. Se disputau y 's barallan igual que 'ls republicans, per un barret de paltassó penjat al extrem d' un pal que voldrian aguarlo vint ó trenta d' un piegat. Això fan ells; mes si crehu, à qui 'ls pot aconsellar, l' assumptu s' arreglarà ab justicia y equitat. Y sinó, probas al canto, lo consell-donchs, altà va. Pero, primer que demanen aquests que creduan tan? ¿Voreu saber a qui toca conserva 'l siti vacant? Ja ho sabreu; no mouer brega, venu aquí tots plegats, diplomatichs de tres l' unsa, politichs de quartu 'l pain, venu governants de fira, de conservas fabricants, liberals de mitja tinta, venu aquí y escoltau. Lo sitiàl que fins ara havia estat ocupat y per la vostra desgracia ha quedat d' un cop vacant, es precis omplirlo ab mida; are ni som, y anem al cas. Si miresim vostra historia y antecedents que portau, si repassem vostras fultas dels serveys que haveu prestat, cada un de tots vosaltres serveix per... conservarjar. Tots sou gent de bona trassa, conservadors conservats, bona gent, llargs y manyosos, iguals tots, si fa ó no fa, puig las turas son igualas, jo qu' es llàstima y veritat, que talents que encara valen sian tant mal empleats! ¡Veyeu si se hui fa justicia! Tots sou bons y per lo tan, com es sols per un, l' assiento, conformeu las voluntats y la justicia designi al ser privilegiat. Aneu a pendrer la mida de l' amplada del sitiàl, vos midareiem à vosaltres y aquell que estiga mes grasa... ó fassi la mida justa.... aquell serà 'l designat conservador del assiento, conservador general, y serà de las conservas lo conservador en cap. Si a algu no l' hi acomoda soluciò tan natural, que planti un altra... botiga y fassi conserva apart.

FLÓSTICH

Llisóns semanals de gramàtica

Estimats deixebles: Encare que estich content y satisfet de vostra atenció, vos recomano en gran modo que hus sicseu en las llissons de gramàtica que avuy penso inaugurar, ja que la gramàtica es la pedra sobre la qual descansen totas las ciencias.

Seguiré lo mateix método que ya segula en temps d' en Prim, allà pels anys 69 y 70 lo célebre Fray Cándido Medinilla, quan Espanya, ó mes ben dit, los principals revolucionaris buscavan un rey que 'ns fes l' obsequi de sentarse en lo trono de San Fernando, com si 'ls espanyols no tinguessim ja un rey nostre, y ben nostre.

—¿Carlos séptim?

—¡Silenci, Titella! Sempre has de ser tu lo deixeble mes entremallat, y no recordas las fuetadas que rebs del Mestre Titas. Calla y escolta.

Com he dit, estimats deixebles, lo meu orgull consisteix en que desitjo que las llissons vos aprofitin, y vuy, encare que sigui llevantvos la pell d' un cert puesto, que sigueu sobressalient en Gramàtica, prometentvos que molt promte, després de sapiguda la aprobada per la Academia, vos explicaré l' altre que també vos interessa y us serà de gran utilitat...

—¿La Parda?

—Calla, Titella, y no m' interrumpis, porque entro ja en materia.

Lo llenguatge parlat y 'l llenguatje escrit se forma de paraulas y las paraulas s' componen de letres.

Hi ha lletras vocals, anomenadas axis porque basta obrir la boca per pronunciarlas, y son las que mes usen los mestres per haver agafat la mania de badallar. Las consonants son aquellas lletras que sonan ab l' auxili de una vocal.

La h es una lletra muda y avuy nula en certas paraulas, com per exemple hisenda, honra, honor.

La llengua catalana se compón de deu classes de paraulas que s' anomenan, parts del discurs, que son: nom, article, adjetiu, pronom, verb, participi, advervi, preposició, conjunció é interjecció.

Desde la creació del mon, ha vingut presentant la terra sers animats é inanimats é infinitament variats. Los homes han sentit necesitat de distingir los objectes per un terme especial y dari un nom particular per no confondre una majoria en un Congrés parlamentari ab una colla de béns, un ministeri ab una menjadora y un vista d' aduanas ab una rata.

Los gramatichs dihuen nom à la paraula per medi de la qual s' nombra una persona ó cosa. Y haveu de tenir en compte que persona y cosa no son lo mateix. Sagasta, Martínez Campos, Cristina, Alfonso, son noms. Tupé, espasa, bastó, péga, son coses. De modo que quan dihem Sagasta, Cristina, Alfonso, tupé, carbassa, meló, nombrém personas y cosas.

Quan se designa un nom per un terme particular, al moment s' experimenta la necessitat d' expressar lo seu color, la seva forma ó l' seu tamanyo.

Nos topem per exemple, devant de un diputat ministerial y al moment pensém en donarli calificatiu y dihem: estupit, tonto, presunit; y aquestas paraulas, unidas al nom de diputat ministerial son los atributs que perfeccionan y rebusteixen l' idea que 'ns dona la paraula de diputat ministerial, y qui diu diputat ministerial pot dir matxo, burro, ase, animais que poden ser als, baixos, grassos, magres, negres ó blanxs. A aquestas ultimas paraulas los gramatichs donan lo nom de *adjectius*.

La existencia del pronom s' atribueix únicament a una rahó d' armonia.

Los homes, en un principi, s' ocuparen de lo indispensable avans de ocuparse de lo agradable y per això es de presumir que en lloc de dir, com diriam avuy: Quan en Planas y Casals se llençà á la vida política y va veure en ella tants tontos pretenint ser geses de partit, va comprender que ell també ho seria dintre poch temps.

Los homes dels primers temps, s' expressarian, de segú de la següent manera: Quan en Planas y Casals se llençà á la vida política y va veure en la vida política tants tontos pretenint ser geses de partit, va comprender que en Planas y Casals ho seria dintre poch temps.

Varen dilatarse los coneixements del home, y siguiente las seves orelles mes sensibles à la armonia, va buscar la manera de evitar aquesta repetició tan fatigosa.

Aquestas paraulas no tenen mes que una silaba: jo, me, ma, tu, ell, se, la, los, lo, que, qual, que etc... que algunas vegades se converteixen en consonants aspiradas ó bufadas (?) com per exemple: m' t', 'm, 't. Son pronoms, qual repetició, gracias a sa brevetat, no causan fatiga ni molestia.

Un exemple bastarà, porque, estimats deixebles vos convensem promte:

Vaig volquer examinar los llibres dels consums; vaig personarme à casa la ciutat per saborejarlos y sortí lo senyor La Llave que ab un garrot à la mà volia donarme comte d' ells.

Sens l' auxili del pronom, hauria sigut precis d' aixis:

Vaig volquer examinar los llibres dels consums; vaig personarme à casa la ciutat per saborejar los llibres dels consums, y sortí lo senyor La Llave que ab un garrot à la mà volia donarme comte dels llibres dels consums.

—¡Ay Ay! ¡Que hi havia gorgots en los llibres que 'l senyor La Llave no volgues ensenyals!

—Calla, per Deu, Titella! Sino 't faré posar los brassos en crou.

Com estava dilheit, estimats deixebles, aquestas paraulas noten altre obligació que la de reemplassar als noms. Per això la paraula pronom està composta de pro y de nom, que vol dir per lo nom. Ara prou, y hasta l' altre dissapte. A veure si serán aprofitadas las meves llissons. En la vinent m' ocuparé del verb.

Festa Major de Castellar.

Magnific y brillant espectacle han donat los venins d' aquest pobre durant los días de la festa major. Las funcions religiosas estiguieron à la altura de las poblacions mes cultas y creyentes de Catalunya.

Als acorts d' una numerosa orquestra comparagüé à la iglesia per oir los divins Oficis, l' Ajuntament precedit dels empleats del municipi, entre 'ls que hi sobresortia l' elegant y esbelta figura de nostre secretari; seguit luego los consejals y 'l senyor Jutge y per fi l' arrogant y serio senyor alcalde que, com de costum, prengueren assiento en lo presbiteri.

L' esbelt temple parroquial fou il-luminat esplendorosament y los sermons, à carrech del eloquent orador sagrat Rnt. Don Francisco Comas van mereixer los elogis dels oyents que omplien de gom à gom aquesta preciosa joya, verdadera Catedral del Vallés. La música y la escolania desempenyaren lo seu comés de la manera mes notable.

En la tarde del diumenge, dia 15, va celebrarse la professió de la que foren pordonista y cordonistas, D. Toribio Pobla, D. March Casas y don Alejandre Càrles, respectables personatges d' aquest poble.

Va resultar una verdadera manifestació religiosa, puig hi concorregueren quasi tots los homes de la localitat, tres orquestas y la escolania, sent presidida per lo Rvent: Clero y autoritats en massa, donant la guardia à S. D. M. los incansables Mossos de la Escuadra d' aquesta residència.

En diferents punts del curs de la professió, van alsarre sencills altars ahont devia descansar la Custodia, mentres la escolania cantava inspiradas y sentidas composicions, dignas del seu intelligent mestre.

Durant lo primer dia de las festas va obrir sus portas al public lo «Circol Tradicionalista» que esta instalat en un espacíos y bonich primer pis, sent molt concorregut durant aquests días.

També va inaugurar-se la llum electrica en aquesta industrial població, lo dia 14, vigilia de la festa. Mes de 100 lámparas de incandescència distribuïdas perfectament donan la claror necessaria als vehins que hagin de transitar per aquests carrers.

Antes de acabar, no puch menos de donar la mes cordial enhorabona al celebre «Flistis» per los seus notables y veridichs escrits y mes encare, per lo fondo religios ab que estaven concebuts.

Donanthi, senyor Director, las gracies anticipadas per la seva gamabilitat, s' ofereix de vostè atent y afectissim s. s. q. b. s. m.

Equis.

San Esteve de Castellar 18 Agost 1897

MARINESCA

Qu' es hermos lo contemplarne de lo mar la immensitat, las murmuradoras onas que jugant en los rocats tiran bocinet d' espuma que 'l sol ne forma brillants; y quan crusen las gavines ab lleujeresa l' espay y enmirallantse en las aigües dels bes hi solet deixar,

Be es hermos lo contemplarne d' eixa manera lo mar.

Pues... doncas jo hermos no 'l trobo si no tinch al meu costat dues truytas de monjetas, dos butifarras y un pà.

J. M. P. C.

PENSAMENT

À mon bon amich en Jesús Planas.

Ventada brunzidora que de Ponent avansas arrastrant lo que trobas que 't vulla privà l' pàs; onada que, furienta, saltas sobre las rocas com si lo mar volguessis encar ferlo mes gran; cascada bullidora que, al caurer, vas fent via, inundant camps y vinyas, tornada en riu. al mar. Al véureus, vos admiró, espills de la grandesa del Deu que 'ns va criar....

H. MARICEL.

AVÍS

A fi de complaure à alguns de nostres suscriptors que s' han dignat indicarnos milloras que introduir en nostre senmenari, comensem per la primera que es: publicar, cada mes, una lámmina de gran tamanyo com la que publiquem avuy.

Apesar dels sacrifici que això 'ns imposa, lo preu no será més que de 5 Céntinis, com de costum.

Tip. Lip. J. JUTCLAR, Passatge Hort dels Velluters, 2.